

USTEC·STEs

Intersindical Alternativa de Catalunya (IAC)

www.sindicat.net

Franqueig
concertat
02/444

Número 489

Eina sindical
Secretaria de la Dona

VAGA FEMINISTA 8 DE MARÇ 2018

8M. Vaga general feminista 24h

Aquest 2018, en ple segle XXI, és evident la necessitat de visibilitzar les desigualtats i discriminacions que continua patint la dona. Les lleis que s'aproven no són suficients, i alguns dels pocs avenços aconseguits en matèria de conciliació són paper mullat, entre d'altres raons per les constants retallades i mesures pressupostàries. Fa segles que les dones ja lluitàvem per poder exercir el dret al vot, el dret al treball i a la formació professional i a la no-discriminació laboral. Avui, des de l'àmbit laboral, encara hem de fer visible:

- La necessitat de millorar les condicions laborals i aplicar les mesures corresponents per posar fi a la desigualtat laboral, la bretxa salarial, el sostre de vidre i la desigualtat en les pensions.
- Que les cures no han d'impedir accedir a llocs de treball, ni han de suposar problemes organitzatius, ni penalitzacions en la promoció, ni en el salari, ni en la jubilació.
- Que cal continuar treballant per l'aplicació efectiva dels protocols d'assetjament en l'àmbit laboral i posar-hi totes les mesures per eradicar la violència masclista. Les dades referents a la violència masclista continuen sent intolerables.
- Que calen mesures pressupostàries i normatives que apostin per avenços socials i en matèria de conciliació.
- La gran precarietat laboral en totes les feines i la vulnerabilitat de la situació laboral i social a la qual es veuen sotmeses les dones sense garanties laborals i que no poden exercir el seu dret a la vaga.
- La necessitat de canviar els rols i fer front al sistema patriarcal.

Al Departament d'Ensenyament, vora un 75% del personal docent som dones. Les discriminacions i desigualtats que podem patir augmenten amb els constants canvis normatius i les retallades pressupostàries. Entre d'altres:

- A causa del desenvolupament de la LEC, els nomenaments per ocupar un lloc de treball públic han deixat de ser objectius i transparents. Requisits subjectius com l'entrevista poden impedir obtenir feina pel fet d'estar embarassada o de voler gaudir d'una reducció de jornada per tenir cura d'un fill o una filla o d'un familiar.
- Les dones amb un contracte laboral (personal laboral) que gaudeixen de les 6 primeres setmanes obligatòries del permís de maternitat no tenen dret a ser nomenades per a una vacant o substitució.
- Amb l'actual normativa d'adjudicacions d'estiu una dona a la qual se li assigna un contracte a 1 de setembre i està de permís de maternitat o ha parit el dia 1 de setembre, i no compleix els tres requisits (vacant l'any anterior i el mateix ST i tipus de jornada) no té

relació contractual amb el Departament fins que no acabi el permís. Aquest trencament del vincle suposa, entre d'altres, la pèrdua d'ajudes, com ara la de mare treballadora.

D'altra banda, com hem assenyalat, cal recordar que les mesures pressupostàries han anat destruint sistemàticament l'estat del benestar i han afectat avenços socials i en matèria de conciliació, com ara els drets relacionats amb les cures. Així, abans del 2012, l'article 24 de la llei de conciliació 8/2006 atorgava el dret que un dels progenitors reduís 1/3 la jornada i en cobrés el 100%, per poder-se dedicar a la cura de l'infant. A partir del 2012, la llei 5/2012, del 20 de març (mesures fiscals i financeres) va modificar l'article 24 de la llei 8/2006 i la reducció de jornada comporta una minoració de les retribucions.

Aquestes mesures regressives afecten especialment les dones, ja que són les que assumeixen les tasques de cura, raó per la qual cal continuar insistint en la coeducació.

USTEC·STEs (IAC) creiem fermament que la coeducació és indispensable per prevenir la violència masclista, educar en la diversitat i potenciar la riquesa i la igualtat real d'oportunitats. Per tot això considerem que hauria de ser un eix transversal en el currículum educatiu.

Cal que el Departament impulsi accions formatives en matèria de coeducació adreçades a tot el professorat i que aquest sigui un eix prioritari en les seves línies d'actuació i es garanteixi que totes aquestes accions es porten a terme en les instruccions d'inici de curs, sota la supervisió d'un coordinador/a en matèria de coeducació.

Davant les evidències de discriminació de la dona en tots els àmbits, USTEC·STEs (IAC) considera imprescindible una mobilització àmplia des de tots els sectors laborals que culmini en una gran **VAGA GENERAL FEMINISTA** el **8 de març**. És per això que la IAC, de la qual USTEC·STEs forma part, va decidir sumar-se a les demandes del moviment feminista i convocar vaga de 24 hores en un dia tan assenyalat.

Ja el 2017 el moviment feminista internacional va començar a impulsar la Vaga Internacional de Dones, que enguany incideix en més de 50 països i en tots els àmbits (consum, cures, estudiantil o laboral).

Cal que continuem evidenciant la necessitat d'un canvi social, econòmic i de les condicions laborals. Cal recordar que cada dia és 8 de març, per la qual cosa USTEC·STEs ens reafirmem en la necessitat d'acompanyar el moviment feminista en una convocatòria de vaga general de 24 hores. Fem una crida, doncs, a tot el personal treballador del Departament d'Educació, homes i dones, a participar-hi.

Cent anys de la vaga de les subsistències (1918): una revolta protagonitzada per dones

Sovint la perspectiva patriarcal i androcèntrica de la història ha silenciat el paper cabdal de les dones en les grans vagues i revoltes que van permetre transformar les condicions de vida durant els segles XIX i XX, gràcies a l'assoliment de millores laborals, socials i polítiques.

Malgrat que l'ideal burgès convertia la llar en l'epicentre de l'activitat femenina, el cert és que arran de la Revolució Industrial, la dona va anar incorporant-se al teixit productiu en resposta a les necessitats econòmiques que vivien les famílies de classes populars. Aquest fet, però, era vist com una decisió d'emergència que impedia a la dona d'ocupar-se de les seves principals obligacions com a mare i esposa i topava amb estereotips com el de "l'àngel de la llar".

A Catalunya el procés d'industrialització va ser liderat pel sector tèxtil, que paral·lelament era l'àmbit productiu amb més presència femenina, donat que la seva mà d'obra resultava molt més barata a l'empresari (durant el segle XIX i fins a començament del XX, el salari de les treballadores solia ser entre el 50% i el 60% inferior a la dels obrers). Així, l'any 1905 el 80,2% de les persones que treballaven al tèxtil a la ciutat de Barcelona eren dones i criatures.

Aquestes dades xoquen amb el fet que la dona tingués vetada la seva participació en els sindicats i fins i tot era vista com una amenaça per als seus companys obrers, com va quedar palès al I Congreso Obrero Español celebrat a Barcelona l'any 1870. Les dones no eren considerades éssers independents capaços de desenvolupar-se socialment, i menys políticament o cultural, i encara menys que tinguessin la capacitat i la decisió de rebel·lar-se.

Tot i aquesta visió esbiaixada de la realitat, l'any 1883 van ser jutjades i condemnades setze dones obreres per haver agredit unes treballadores que no van secundar la vaga de teixidores del poble del Carme (prop d'Igualada).

Arran d'aquests fets, Teresa Claramunt, juntament amb Gertrudis Frau i Federación López Montenegro, van crear l'any 1884 la Secció Vària de Treballadores Anarcocol·lectivistes de Sabadell, per donar suport organitzatiu a les teixidores del Carme. Aquesta primera secció sindical per i per a dones no admetia la tutela masculina.

Cinc anys més tard, el 1889, la mateixa Teresa Claramunt, Amàlia Domingo Soler i Ángeles López d'Ayala van constituir a Barcelona la Sociedad Autónoma de Mujeres, considerada la primera organització feminista de l'Estat. Aquesta organització entenia que l'alliberament de la dona o, com es denominava en aquella època, l'emancipació de les dones, només es produiria si l'encapçalaven elles mateixes i, per tant, veien imprescindible la creació d'un espai propi, tant físic com psicològic per desenvolupar l'autonomia necessària per al seu alliberament. Un espai autogestionat on l'intercanvi de coneixement i el suport mutu eren la base tant per cobrir necessitats bàsiques com per tenir un sostre, aprendre a llegir i a escriure (ja que l'índex d'analfabetisme era molt alt en general i, en particular, entre les dones, més del 80%), com per poder debatre sobre temes polítics, laborals i socials, a més de la necessitat de fomentar i expandir una cultura popular (de i per al poble).

L'any 1891, va crear també l'Agrupació de Treballadores de Barcelona, de curta durada, però de gran intensitat autoorganitzativa.

Teresa Claramunt en una assemblea de dones

Per altra banda, l'any 1911 el sindicat La Constància del Arte Fabril va canviar el seu reglament perquè hi poguessin participar dones i canalla, tot i que des del punt de vista organitzatiu el paper de la dona continuava estant invisibilitzat malgrat tenir un paper molt actiu en totes les mobilitzacions.

Així, per exemple, la presència femenina va ser molt destacada a la vaga general del 1855 o en les manifestacions de l'1 de Maig; concretament, en la del 1892 hi participaren més de 5.000 dones en un bloc encapçalat per Teresa Claramunt.

Dones en revolta: juliol de 1909

Les dones de classe obrera també jugaren un paper cabdal en la revolta popular coneguda oficialment com la Setmana Tràgica. Tot i que un altre cop la història ha silenciats el seu paper decisiu, diversos testimonis mostren que la situació d'explotació laboral que vivien les dones de classe obrera i les seves condicions materials de vida van ser un dels detonants de la revolta.

Elles van ser l'ànima del moviment. Sense elles en molts poblacions no s'hauria exterioritzat la protesta ni hauria ocorregut res... Que el proletariat els ho tingui en compte.

Josep CAMAPOSADA (1910), citat a Lester GOLDEN (1987)

...recordem que la Setmana Tràgica va començar amb una manifestació de dones... només per assenyal·lar que de vegades les causes més petites produeixen grans efectes.

La Publicidad, 13 de gener de 1918

La vaga general de 1913: les dones com a principals impulsores

La mobilització més important amb relació al treball femení dins del sector textil fou la vaga general de juliol fins a setembre de 1913 que van impulsar prop de 20.000 treballadores de Barcelona amb el suport del sindicat La Constància. Denunciaven l'incompliment per part de la patronal de la llei de 1900 que regulava el salari i els horaris de les dones i la canalla.

Aquestes obreres reclamaven que es respectés l'acord que limitava la jornada laboral a un màxim de 48 hores setmanals i alhora la suspensió de la prohibició del treball femení nocturn decretada l'any 1912, la qual cosa suposava un greuge respecte als seus companys.

Les mobilitzacions van començar el 30 de juliol de 1913 a les principals fàbriques de Sants, però ràpidament es van estendre per tot Barcelona i per les principals ciutats amb fort arrelament de la indústria tèxtil (Mataró, Reus, Terrassa, Sabadell, Badalona, Igualada, Vilanova i la Geltrú, Manresa...) i va ser secundada per més de 50.000 vaguistes.

Tot i que des del principi es va permetre la participació dels homes en la reivindicació, van ser obligats a marxar junts a banda i banda de les gruixudes manifestacions en què les treballadores ocupaven el centre i l'espai més ample dels carrers, perquè les obreres eren la massa laboral majoritària al sector.

La vaga va finalitzar el 15 de setembre, després de sis setmanes d'agitació, amb una victòria parcial de les treballadores, ja que es va establir la jornada de 50 hores en lloc de la de 48 hores que es reclamava.

1918: de la revolta a la vaga de dones

Barcelona: Grup de dones dirigint-se en manifestació cap al Govern Civil per demanar el abaratiment de les subsistències.
Fotografia: Marín

Els motins de subsistències eren uns avalots que protagonitzaven les classes populars quan hi havia carestia de productes de primera necessitat, especialment quan el preu del pa o altres productes augmentaven de manera desproporcionada.

Precisament van ser els desmesurats preus dels aliments i el carbó (imprescindible a les llars per cuinar i escalfar-se) els que van desencadenar una revolta contra la carestia de vida que va culminar amb les primeres vagues exclusivament de dones a Barcelona.

El 10 de gener de 1918, Amalia Alegre, afí al Partit Republicà Radical, va penjar un cartell en un mercat convocant les dones, que feia dies que es concentraven de manera espontània davant les carboneries, a manifestar-se davant del Govern Civil per demanar que es reduïessin els preus dels productes de primera necessitat i, en especial, que el carbó es vengués a preu taxat. A aquella primera convocatòria hi van assistir entre 400 i 500 dones que van exigir un canvi en la política del Govern.

Devien ser cap a les 10 del matí quan una veïna de l'esmentat carrer [carrer de l'Om] va enganxar en una paret un escrit en què invitava totes les ciutadanes de l'esmentat barri de Drassanes que acudissin al Govern Civil de la província en gran manifestació de protesta contra els exorbitants preus de les subsistències i la negativa dels carboners a vendre el carbó a preu taxat.

El Diluvio, 11 de gener de 1918

Tot i que el governador va prohibir la venda de carbó vegetal a un preu superior de 3 pessetes l'arrova, els comerciants s'estimaven més baixar les persianes que no

pas vendre'l al preu estipulat, la qual cosa va provocar que les manifestacions es repetissin al llarg dels dies següents i prenguessin un to cada cop més reivindicatiu i menys pacífic. Així, les manifestants s'aplegaven també davant de les fàbriques i tota mena d'establiments (teatres, cafès, botigues, tallers...) i animaven les seves companyes treballadores a fer vaga per tal de poder sumar-se a les concentracions i protestes. Finalment, el 24 de gener, "per declaració de les dones", es va imposar la vaga general a diverses localitats de la província de Barcelona.

En aquest sentit, la mobilització pretenia aplegar en una mateixa lluita dones de totes les classes socials i professions, des d'obreres a prostitutes, i des de les classes populars fins a les dones de la burgesia. Cal assenyalar també que la revolta, cada cop més radicalitzada, era exclusivament de gènere, amb consignes com "¡Mujeres a la calle para defendernos contra el hambre!", "¡Enmendemos los males!" o "¡En nombre de la humanidad, todas las mujeres salen a la calle!" i que no es va permetre la participació dels homes en cap acte fins el dia 25 de gener, un dia abans que el Govern espanyol declarés l'estat de guerra a Barcelona i se sufoquessin les mobilitzacions.

REFERÈNCIES

BENGOCHEA, Soledad; SANTOS, Maria-Cruz (2016). «El moti de les dones de 1918: la vaga de subsistències». *Catxipanda*. <<http://catxipanda.tothistoria.cat/4Ozcx>>.

ALBERICH, S. (2014). «Vaga social: la vaga de totes». *La Directa*. Document disponible en línia a: <<https://directa.cat/vaga-social-vaga-de-totes>>.

LA VAGA LABORAL: CONCEPTES BÀSICS

QUÈ ÉS LA VAGA?

Una **vaga** és un dret fonamental recollit a l'article 28.2 de la Constitució espanyola i al Reial decret llei 17/1977, del 4 de març.

És una mesura de pressió social.

CONSEQUÈNCIES

És un cessament temporal, col·lectiu o individual del treball per iniciativa dels treballadors. Suposa una suspensió del contracte de treball mentre duri el cessament de la prestació de serveis per part dels treballadors i treballadores que la secunden.

VAGA

LA CONVOCATÒRIA DE VAGA

La poden convocar els sindicats, ja que són els representants dels treballadors davant les empreses o administracions.

OBJECTIU DE LA VAGA

Una **vaga** pretén aconseguir millores laborals i socials d'un col·lectiu de treballadors i treballadores.

PROCÉS de CONVOCATÒRIA

Es constitueix un comitè de vaga, que és qui fa un preavís amb 10 dies, mínim, d'antelació per tal de legalitzar-la quan es tracta de serveis essencials: sanitat, seguretat, educació...

EL DRET INDIVIDUAL DE VAGA

El dret de vaga és un dret del col·lectiu, però l'exercici i l'adhesió és individual i irrenunciable.

QUÈ SÓN ELS SERVEIS MÍNIMS?

Són aquells que es determinen per als serveis públics o aquells de reconeguda necessitat. Els determina l'autoritat governativa (l'Administració corresponent en funció de les competències).

*MATERIAL DISSENYAT PER TREBALLAR AMB L'ALUMNAT

ALTRES TERMES RELACIONATS AMB LA VAGA

ACCIONS DE PROTESTA

Sempre que hi ha una vaga, paral·lelament es fan accions de protesta. La més coneguda és la manifestació, il·lustrada en aquesta pàgina.

ACCIONS A LES FEINES NO REMUNERADES

Les vagues s'associen a les feines remunerades. Les dones hem assumit i assumim majoritàriament les feines no remunerades, com ara les tasques domèstiques.

El feminisme ha posat damunt la taula aquesta injustícia, de manera que la Vaga General Feminista d'aquest 8 de març del 2018 esdevé la culminació de segles de debat i lluita.

VAGA GENERAL

Es planteja en tots els sectors laborals, feines i territoris.

VAGA DE SECTOR

Es planteja en un sector dels treballadors i treballadores, com ara a l'ensenyament.

PIQUET

Grup de treballadors i treballadores que secunden la vaga i que es dediquen a informar pacíficament les persones que no en volen fer.

ESQUIROL

Té un sentit despectiu. Designa les persones que no volen fer vaga.

